

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 30/2021 ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ – ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ ΧΩΡΙΣ ΝΟΜΙΜΗ ΒΑΣΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΚΟΠΟ ΤΗΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ρέντζιος Θεόδωρος

Νομικός Σύμβουλος στη Γενική
Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλι-
σμών και Επενδύσεων του Υπουρ-
γείου Εθνικής Άμυνας - Μ.Δ.Ε.
Δίκαιο, Τεχνολογία & Οικονομία,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινω-
νικών & Πολιτικών Επιστημών
- Μ.Δ.Ε.

Ευρωπαϊκό Δίκαιο & Πολιτική,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών
& Πολιτικών Επιστημών - Μ.Δ.Ε.
Εθνική & Ενωσιακή Διοίκηση,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνι-
κών & Πολιτικών Επιστημών

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (στο εξής: «η Αρχή») επέβαλε στο Επιμελητήριο Μαγνησίας, ήτοι ένα ΝΠΔΔ, πρόστιμο συνολικού ύψους πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000€) για διαβίβαση προσωπικών δεδομένων σε τρίτους χωρίς νόμιμη βάση και χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων για τον σκοπό της περαιτέρω επεξεργασίας, διαπιστώνοντας ότι έλαβε χώρα παραβίαση αφενός του άρθρου 14 παρ. 4 σε συνδυασμό με το άρθρο 12 παρ. 1 του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων¹ (στο εξής ΓΚΠΔ), αφετέρου της αρχής της νόμιμης, αντικειμενικής και διαφανούς επεξεργασίας κατ' άρθρο 5 παρ. 1 στοιχ. α' του ΓΚΠΔ. Η σχετική απόφαση είναι δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα της Αρχής².

I. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Στην Αρχή υποβλήθηκε καταγγελία ενός φυσικού προσώπου σχετικά με την περαιτέρω διαβίβαση αναφοράς κατά του ιδίου από το Επιμελητήριο Μαγνησίας προς την Ομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών και Εμπόρων Νομού Μαγνησίας. Η Αρχή, παραπέμποντας τόσο σε παλαιότερες πράξεις (αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις) της, όσο και στη σχετική ενωσιακή νομολογία, απέρριψε

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

² [link](#), (τελευταία πρόσβαση 11.04.2022).

τους ισχυρισμούς του καταγγελλόμενου Επιμελητηρίου. Ειδικότερα, υπενθύμισε ότι, προκειμένου τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας, θα πρέπει οι προϋποθέσεις εφαρμογής και τήρησης των αρχών που εισάγει το άρθρο 5 παρ. 1 ΓΚΠΔ να πληρούνται σωρευτικά, ενώ σε περίπτωση παραβίασης κάποιας εκ των εν λόγω αρχών, η επεξεργασία καθίσταται μη νόμιμη. Έτσι, η κατά παράβαση των αρχών του άρθρου 5 παρ. 1 ΓΚΠΔ μη νόμιμη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν θεραπεύεται από την ύπαρξη ενός νόμιμου θεμελίου (άρθρο 6 ΓΚΠΔ), η εξέταση των προϋποθέσεων εφαρμογής του οποίου πάντως παρέλκει, εφόσον παραβιάζεται κάποια από τις προαναφερθείσες αρχές.

Άλλωστε, σύμφωνα με την Αρχή, αφ' ης στιγμής η αναφορά κατά του καταγγέλλοντος περιελάμβανε προσωπικά δεδομένα του τελευταίου και πρωτοκολλήθηκε από το Επιμελητήριο Μαγνησίας, περιερχόμενο με τον τρόπο αυτό στο σύστημα αρχειοθέτησής του, το εν λόγω Επιμελητήριο κατέστη υπεύθυνος επεξεργασίας και προέβη, με την περαιτέρω διαβίβαση της σε βάρος του καταγγέλλοντος αναφοράς, σε πράξη επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων του τελευταίου. Οφείλε, συνεπώς, αφενός να ενημερώσει τον καταγγέλλοντα-υποκείμενο των δεδομένων ότι πρόκειται να επεξεργαστεί τα δεδομένα του με νόμιμο και διαφανή τρόπο (άρθρα 12 παρ. 1 και 14 παρ. 4 ΓΚΠΔ), αφετέρου να βρίσκεται σε θέση ανά πάσα στιγμή να αποδείξει τη συμμόρφωσή του με τις αρχές του άρθρου 5 παρ. 1 ΓΚΠΔ, φέροντας και το σχετικό βάρος απόδειξης (άρθρο 5 παρ. 2 σε συνδυασμό με άρθρα 24 παρ. 1 και 32 ΓΚΠΔ).

Στην προκειμένη περίπτωση, η Αρχή διαπίστωσε ότι η περαιτέρω διαβίβαση της εις βάρος του καταγγέλλοντος αναφοράς από το καταγγελλόμενο Επιμελητήριο εξέφευγε του συνήθους σκοπού που το ίδιο καθόρισε ως υπεύθυνος επεξεργασίας, ενώ στερούνταν νόμιμης βάσης, καθώς από τις διατάξεις των άρθρων 62 και 65 Ν. 4497/2017 αναφορικά με το σκοπό και τις αρμοδιότητες αντίστοιχα των Επιμελητηρίων δεν προκύπτει έννομη υποχρέωση που να επιβάλλει στο Επιμελητήριο Μαγνησίας τη σχετική επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του καταγγέλλοντος. Ως εκ τούτου, η απουσία νόμιμου σκοπού και νομικής βάσης επεξεργασίας αφενός και η απουσία οιασδήποτε ενημέρωσης του καταγγέλλοντος για τον σκοπό της περαιτέρω επεξεργασίας αφετέρου συνιστά, σύμφωνα με την Αρχή, παραβίαση της αρχής περί νόμιμης, αντικειμενικής και διαφανούς επεξεργασίας (άρθρο 5 παρ. 1 στοιχ. α' ΓΚΠΔ), καθώς επίσης και των άρθρων 12 παρ. 1 και 14 παρ. 4 ΓΚΠΔ. Για τον λόγο αυτό η Αρχή, στο πλαίσιο των διορθωτικών εξουσιών της σε σχέση με τις διαπιστωθείσες παραβάσεις (άρθρο 58 παρ. 2 στοιχ. θ') επιβάλλει το αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό διοικητικό χρηματικό πρόστιμο των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, καθώς η παραβίαση αφορά τόσο στις βασικές αρχές που διέπουν την επεξεργασία, όσο και στα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων (άρθρο 83 παρ. 5 στοιχ. α' και β' ΓΚΠΔ).

II. ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

1. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η επαυξημένη ευθύνη του υπεύθυνου επεξεργασίας που απορρέει από τον ΓΚΠΔ συνίσταται στο γεγονός ότι οφείλει να εφαρμόζει κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα και πολιτικές, ώστε να είναι σε θέση να αποδεικνύει ότι η επεξεργασία διενεργείται βάσει του ΓΚΠΔ (άρθρο 24 παρ. 1 ΓΚΠΔ). Συνεπώς, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν οφείλει μόνο να αποδείξει ότι δεν ευθύνεται, αλλά και ότι κινείται εντός των ορίων που η ίδια η νομοθεσία θέτει³.

³ Γ. Γιαννόπουλος, *Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων: Οι νέες υποχρεώσεις και οι ευθύνες του υπεύθυνου επεξεργασίας*, ΕφημΔΔ, 2017, σελ. 200.

Ο ΓΚΠΔ, πέραν της προρρηθείσας επαυξημένης ευθύνης που επιφυλάσσει για τον υπεύθυνο επεξεργασίας, του επιβάλλει και ορισμένες νέες υποχρεώσεις⁴. Στο πλαίσιο αυτό, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, μεταξύ άλλων, να ενημερώνει άμεσα τόσο την εποπτική αρχή όσο και το υποκείμενο των δεδομένων για οιαδήποτε παραβίαση λαμβάνει χώρα (άρθρο 33 ΓΚΠΔ), να τηρεί, εγγράφως ή ηλεκτρονικά, αρχείο δραστηριοτήτων επεξεργασίας (άρθρο 30 ΓΚΠΔ), αλλά και να ορίζει τον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (Data Protection Officer-DPO), όταν πρόκειται για δημόσιες αρχές, καθώς και για επεξεργασία δεδομένων μεγάλης κλίμακας. Τέλος, βάσει της αρχής της λογοδοσίας⁵ ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει το βάρος απόδειξης της συμμόρφωσής του με τις βασικές αρχές της επεξεργασίας που προβλέπει ο ΓΚΠΔ.

2. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η γενική αρχή της διαφάνειας κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων ερείδεται τόσο στο άρθρο 5 παρ. 1 στοιχ. α', όσο και στην αιτιολογική σκέψη 39 ΓΚΠΔ. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 12 ΓΚΠΔ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων κάθε πληροφορία που αναφέρεται στα άρθρα 13 και 14 ΓΚΠΔ, στα οποία γίνεται διάκριση μεταξύ των δεδομένων που συλλέγονται από το υποκείμενο (άρθρο 13 ΓΚΠΔ) και σε εκείνα που δεν έχουν συλλεγεί από αυτό (άρθρο 14 ΓΚΠΔ)· επί της ουσίας, δηλαδή, το άρθρο 12 ΓΚΠΔ καθορίζει τη μορφή των καθηκόντων ενημέρωσης που καθιερώνονται με τα άρθρα 13 και 14 ΓΚΠΔ⁶. Αναφορικά δε με τα δεδομένα που δεν έχουν συλλεγεί από το υποκείμενο των δεδομένων, ο ΓΚΠΔ ορίζει στο άρθρο 14, μεταξύ άλλων, ότι θα πρέπει να ανακοινώνεται η προέλευση των δεδομένων, ενώ, εάν τα τελευταία χρησιμοποιούνται για διαφορετικό σκοπό από αυτόν για τον οποίο συλλέχθηκαν, τότε θεσπίζεται υποχρέωση ενημέρωσης για την αλλαγή του σκοπού της επεξεργασίας⁷ (άρθρο 14 παρ. 4 σε συνδυασμό με άρθρο 13 παρ. 3 ΓΚΠΔ).

Η αδιαφανής χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εγκυμονεί κινδύνους για τα υποκείμενα, όταν τα τελευταία δεν γνωρίζουν τον σκοπό της χρήσης των δεδομένων τους, γεγονός που μπορεί να παρεμποδίσει την ενάσκηση των δικαιωμάτων τους. Έτσι, η διαφάνεια που επιτυγχάνεται μέσω της ενημέρωσης συμβάλλει στον μετριασμό των εν λόγω κινδύνων. Παράλληλα, η ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων βοηθά και στην πρόβλεψη των πιθανών συνεπειών από τη χρήση τους⁸.

3. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ, ΟΤΑΝ ΣΥΛΛΕΓΟΥΝ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Η νομολογία του ανώτατου ακυρωτικού διοικητικού δικαστηρίου της χώρας έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει ότι, όταν εκτελείται επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από δημόσια αρχή, πρέπει αυτή να προβλέπεται ειδικώς από διάταξη νόμου, σύμφωνη με το Σύνταγμα, άλλως η επεξεργασία είναι μη νόμιμη και επιβάλλεται η διακοπή της⁹.

⁴ Βλ. αναλυτικότερα για τις νέες υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας σε Φ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή, *Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/3026/ΕΕ: Εισαγωγή και Προστασία Δικαιωμάτων*, Σάκκουλας, 2017, σελ. 31-34.

⁵ Η οποία ρυθμίζεται με τα άρθρα 5,77,82 και 83 ΓΚΠΔ.

⁶ Παναγοπούλου-Κουτνατζή, *ό.π.*, σελ. 58-65.

⁷ *Ibid.*

⁸ Βλ. και αιτιολογικές σκέψεις 58 και 60 ΓΚΠΔ.

⁹ Βλ. ΣτΕ 517/2018, 2255/2005, καθώς και ΣτΕ Ολ 2280, 2281, 2285/2001.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΔΕΕ έκρινε συναφώς ότι η απαίτηση περί θεμιτής επεξεργασίας δεδομένων υποχρεώνει τη διοικητική αρχή να ενημερώνει τα πρόσωπα τα οποία αφορούν τα δεδομένα σχετικά με τη διαβίβαση αυτών είτε σε τρίτη διοικητική αρχή, είτε σε επαγγελματική ένωση προς τον σκοπό της επεξεργασίας τους από αυτήν ως αποδέκτρια των εν λόγω δεδομένων¹⁰. Ως τέτοια ένωση νοείται η Ομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών και Εμπόρων Νομού Μαγνησίας, στην οποία το Επιμελητήριο Μαγνησίας διαβίβασε προσωπικά δεδομένα του καταγγέλλοντος στη σχολιαζόμενη απόφαση της Αρχής.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στην υπό κρίση περίπτωση η Αρχή, υπενθυμίζοντας ότι η παραβίαση οποιασδήποτε από τις αρχές που περιλαμβάνονται στο άρθρο 5 παρ. 1 ΓΚΠΔ καθιστά την επεξεργασία των δεδομένων μη νόμιμη, ανέδειξε τη σημασία της ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων σχετικά με τη συλλογή και επεξεργασία αυτών. Ως εκ τούτου και με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε, η εν λόγω απόφαση ευθυγραμμίζεται τόσο με τις γενικές αρχές που καθιερώνει ο ΓΚΠΔ, όσο και με τις υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας. Έτσι, το καταγγελλόμενο Επιμελητήριο, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, παραβίασε πράγματι την αρχή της νόμιμης, αντικειμενικής και διαφανούς επεξεργασίας των δεδομένων του καταγγέλλοντος και για τον λόγο αυτό –ορθώς– του επιβλήθηκε το σχετικό πρόστιμο από την Αρχή.

Η περιωπή της σχολιαζόμενης απόφασης της Αρχής συνίσταται στο γεγονός ότι τρία έτη μετά τη θέση σε εφαρμογή του ΓΚΠΔ εξετάζεται επισταμένα το βασικότερο ζήτημα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα: η νομιμότητα της επεξεργασίας *per se*. Σε συνδυασμό μάλιστα με την αρχή της λογοδοσίας και δεδομένου του νέου καθεστώτος ευθύνης και συμμόρφωσης που εισάγεται με τον ΓΚΠΔ, καθίσταται πλέον σαφές ότι αρχίζει μια νέα εποχή για την προστασία της ιδιωτικότητας. □

¹⁰ ΔΕΕ C-201/2014, *Samaranda Bara κ.ά. vs. Casa Nationale de Asigurari de Sanatate κ.ά.*, 01.10.2015. Βλ. Και ΝΣΚ 130/2020, 273/2015 και 286/2012.